

διαφόρους τιμάς, ἀναλόγους τῆς ωραιότητος καὶ τοῦ βαθμοῦ των. Τοιαύτη εἶναι, ἀδελφὴ μου, ἡ ἀθλιότης τῶν γυναικῶν, καὶ οὕτω μεταχειρίζονται αὐτάς εἰς τὰ ἀφώτιστα μέρη. Εἰς τὸ ἐν θεωρεῖται ὡς ἀκαθαρσία νὰ εἰσέλθῃ ἡ γυνὴ εἰς τὸ οἶκον τοῦ ἀνδρός της, ὅπου αὐτὴ ἔπρεπε νὰ ᾔται ὁ λαμπρότερος στολισμός· εἰς τὸ ἄλλο ἀποβάλλεται τῆς κοινωνίας, καὶ φυλάσσεται μὲ ὄμμα ζηλότυπον, θεωρουμένη ὡς κατὰδικος· εἰς ἄλλο πάλιν πωλεῖται καὶ ἀγοράζεται ὡς ἀνδράποδον ἢ κτῆνος· εἰς ἄλλο ὑπηρετεῖ εἰς τὴν τράπεζαν τοῦ δεσπότου της, χωρὶς νὰ δύναται ποτε νὰ συμφάγῃ μετ' αὐτοῦ· εἰς ἄλλο πρέπει νὰ σηκῶν ὡς ὑποζύγιον τὰ φορτώματα τοῦ σκληροῦ συζύγου της· καὶ κάποτε συμβαίνει εἰς ὅλα τὰ διάφορα ταῦτα μέρη, τὸ αἷμα της νὰ βοᾷ ἀπὸ τὴν γῆν τὰ δεινὰ της. Ἐμπορεῖ κανεὶς νὰ μᾶς δεῖξῃ μετὰ τῶν ἐξακοσίων ἑκατομμυρίων, τὰ ὅποια πλανῶνται εἰς τὸ σκότος τῆς ἀπιστίας, ἐν μόνον μέρος, ὅπου νὰ θεωρῇται ἡ γυνὴ ὡς σύντροφος τοῦ ἀνδρός—ὡς εὐτυχὴς σύζυγος—ὡς σεβαστὴ μήτηρ; Πόσον δικαίως λοιπὸν, ἀδελφὴ μου, πρέπει νὰ εἰπώμεν ὅτι χρεωστοῦμεν τὸ πᾶν εἰς τὴν ἱερὰν ἡμῶν θρησκείαν, καὶ ἐπομένως καὶ εἰς τὸν πολιτισμὸν, ὅστις εἶναι ἀποτέλεσμα αὐτῆς! Καὶ πόσον πρέπει νὰ συναισθανώμεθα ὅτι ἔχομεν χρέος νὰ συμμορφωθῶμεν μὲ τοὺς ἱεροὺς αὐτῆς κανόνas.

Ἡ γυνὴ, χρεωστοῦσα εἰς τὴν θρησκείαν τοῦ Σωτῆρος καὶ τὰς ἀπολαύσεις τῆς παρούσης καὶ τὰς ἐλπίδας τῆς μελλούσης ζωῆς, ἤθελεν εἶσθαι ἀσυγχώρητος ἂν ἡμέλει νὰ διδάσκῃ αὐτὴν εἰς τὰ τέκνα της, καὶ νὰ οἰκοδομῇ ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῆς τὴν ἀρετὴν των. Καὶ ποίαν ἄλλην βάσιν ἡδύνατο νὰ καταθέσῃ, ἥτις δὲν ἤθελεν εἶσθαι σαθρὰ καὶ κινδυνώδης; Σέβας πρὸς τὸν Χριστιανισμὸν εἶναι τόσον φυσικὸν εἰς τὰς γυναῖκας, ὥστε ἡ ἐλαχίστη ἐκ μέρους αὐτῶν περιφρόνησις πρὸς τὴν ἱερὰν ταύτην θρησκείαν διεγείρει φρίκην εἰς πάντα ἔχέφρονas· ἅς προσθέσωμεν δὲ καὶ ὅτι συνήθως εἶναι ἐναργὲς δεῖγμα ἐκλελυμένης ἀρετῆς καὶ ἀρχομένης κακοηθείας.

Παιδεία λοιπὸν καὶ εὐσέβεια ἀπαιτοῦνται εἰς μὲν ὁμοίως ἀξίου μητρικοῦ χαρακτῆρος· αὐταὶ δὲ μετὰ τῆς ἀγάπης, ἥτις διὰ σοφοὺς σκοποὺς ἐνεφυτεύθη ὑπὸ τοῦ Δημιουργοῦ εἰς τὸ μητρικὸν στήθος, ὠθοῦσι καὶ ἐνισχύουσι τὴν μητέρα εἰς ἐκπλήρωσιν τῶν πρὸς τὰ τέκνα χρεῶν της. Ἡ ἐνάρετος μήτηρ τῶντι χαίρει κοπιᾶζουσα διὰ τὰ τέκνα της.

Κύτταξε, λέγει ἡ συγγραφέα τὸ προκείμενον πόνημα, τὴν νέαν μητέρα, θελκτικὴν καὶ ὠραίαν ὡς τὸ ῥόδον τῆς ἀνοίξεως! Τίποτε δὲν ἔμπορεῖ νὰ χωρίσῃ αὐτὴν ἀπὸ τὸ τέκνον της· εἶναι ὡς ἂν μία ψυχὴ εἰς δύο σώματα. Ἠγάπα πρότερον τὴν κοινωνίαν, διότι ἡγαπᾶτο καὶ ἐθαυμάζετο εἰς αὐτήν. Πλὴν

τί ἦτον ἡ τότε χαρὰ ὡς πρὸς τὴν σημερινὴν εὐφροσύνην τῆς καρδίας της; Παρατηροῦσα τὰς ἀναπτυσσομένης χάριτας τοῦ βρέφους της, ποῖα αἰσθήματα ἡδονῆς δὲν δοκιμάζει; Θέλεις νὰ καταλάβῃς περισσότερον τὴν ἀγάπην της; Κύτταξε αὐτὴν ὅταν ἀσθενῇ τὸ βρέφος της· πέπτει ἐπ' αὐτοῦ, ἀγρυπνεῖ δι' αὐτὸ, τὸ παρηγορεῖ μὲ τὴν ἀπαλὴν φωνὴν της, κάθηται ὀλοκλήρους νύκτας πλησίον του, ἢ τὸ κρατεῖ εἰς τὰς ἀγκάλας της, καὶ μ' ὅλας τὰς φροντίδας ταύτας λάμπει εἰς τὰ ὀμμάτα της χάρις, ἥτις δὲν ἐφαίνετο πρότερον, ὅτε παρεδίδετο εἰς τὰς συναναστροφὰς καὶ εἰς τὰ τοῦ συρμοῦ, καὶ ὅταν ἡ ὑγεία ἀναλάμψῃ πάλιν εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ παιδιοῦ της, ποῖα αἰσθήματα εὐγνωμοσύνης καὶ δοξολογίας πρὸς τὸν Θεὸν δὲν ἐξέρχονται ἀπὸ τὴν καρδίαν της;

Ἔπεται συνέχεια.

ΜΩΡΙΑ ΤΗΣ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ ΑΝΤΙΑΓΩΓΙΑΣ.

ΤΙ ἤθελες ὀνομάσει τὸν ὅστις ἤθελε ρίψει τὴν ναυτικήν του πυξίδα, διότι δὲν δύναται νὰ ἐξηγήσῃ διατὶ τὸ ἄκρον της βλέπει πρὸς ἄρκτον; ἢ τὸν ὅστις ἤθελε ρίψειν ἀκριβῆ τινὰ γεωγραφικὸν χάρτην, διότι δὲν εὐρίσκεται εἰς αὐτὸν ἡ περιγραφή τινῶν παραθαλασσιῶν, τὰ ὅποια δὲν ἐλπίζει ποτὲ νὰ ἴδῃ, καὶ μὲ τὰ ὅποια δὲν ἔχει καμμίαν σχέσιν; Τί ἤθελες εἰπεῖ διὰ τὸν ὅστις ἤθελεν ἀπορρίψειν ὅλα του τὰ ἀστρονομικὰ ἐγχειρίδια, διότι δὲν περιγράφουσι τοὺς κατοικοὺς τῆς σελήνης καὶ τῶν πλανητῶν; ἢ τὸν ὅστις ἤθελε καταφρονεῖ πᾶν σύγγραμμα, τὸ ὁποῖον δὲν λύει ὅλας τὰς ἀπορίας, ὅσας ἡδύνατό τις νὰ ἔχῃ περὶ τῆς ὕλης αὐτοῦ; ἢ, διὰ νὰ πλησιάσωμεν εἰς τὸν σκοπὸν μας, τί ἤθελες εἰπεῖ διὰ τὸν ὅστις, ἐνῶ πάσχει ἀπὸ θανατηφόρου ἀσθενείας, ἀπορρίπτει ἀξιόλογον ἱατρικὸν μόνον διότι ὁ ἱατρός του δὲν στέργει νὰ τὸν εἴπῃ πρῶτον πόθεν ἔλαβε τὴν ἀσθενείαν του, καὶ πῶς τοιαῦται ἀσθενεῖαι ἔλαβον ἀρχὴν εἰς τὸν κόσμον, διατὶ ἀφέθησαν νὰ ἐμβῶσιν εἰς αὐτὸν, καὶ διὰ τίνων μυστικῶν νόμων ἢ δυνάμεων τὸ προσφερόμενον ἱατρικὸν ἤθελε φέρειν ἐξάπαντος τὴν θεραπείαν του; Τοιαύτη εἶναι καὶ ἡ κατάστασις καὶ τοιαύτη ἡ μωρία τῶν ὅσοι καταφρονοῦσι τὰς Γραφὰς, διότι δὲν τοὺς ἀποκαλύπτουσι τὰ μυστήρια, τὰ μόνον εἰς τὸν Θεὸν ἀνήκοντα. Αἱ ψυχαὶ των πάσχουσι θανατηφόρον ἀσθενείαν. Ἀλάνθαστος ἱατρός ἀποκαλύπτεται εἰς τὴν Ἀγίαν Γραφήν, ὅστις μὲ μεγίστην του δαπάνην ἐπρομήθευσεν ἱατρικόν, τὸ ὁποῖον τοὺς προσφέρει ἄνευ ἀργυρίου καὶ ἄνευ τιμῆς, καὶ ὅμως ἀποποιοῦνται νὰ δεχθῶσι τὸ ἱατρικὸν τοῦτο, διότι ὁ ἱατρός δὲν κρίνει ἀναγκαῖον ν' ἀποκριθῇ εἰς πᾶσαν ἐρώτησιν, τὴν ὁποίαν δύναται νὰ κάμωσι διὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἀσθενείας των, διὰ τὴν εἰσοδὸν τῶν τοιοῦτων ἀσθενειῶν εἰς τὸν κόσμον, καὶ διὰ ποῖον λόγον ἐσυγχωρήθῃ ἡ εἰσοδος αὐτῆ· εἰπέ μας, φωνάζουν, διατὶ

ἡσθηνήσαμεν, ἀλλέως δὲν θέλομεν στέρξει διόλου νὰ ἱατρευθῶμεν. *Αν δὲ τοῦτο δὲν ἦναι ἡ μεγαλύτερα μωρία καὶ ἀναισθησία, τί ἄλλο εἶναι;

Η ΠΡΩΤΗ ΕΚΡΗΞΙΣ ΤΟΥ ΒΕΣΟΥΒΙΟΥ.

[Τὸ ἐπόμενον ἄρθρον ἐπέμψε μεταφράσας ὁ γνωστὸς εἰς τὴν πόλιν ταύτην Ἰ. Ἰσιδωρίδης Σκυλίτσης.]

Ἐπιστολὴ Πλινίου τοῦ νεωτέρου πρὸς τὸν ἐξαίρετον ἱστοριογράφον Τάκιτον, περιγράφουσα τὴν πρώτην γνωστὴν εἰς ἡμᾶς ἐκρηξίν τοῦ Βεσουβίου, συμβᾶσαν περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς βασιλείας τοῦ Τίτου, καὶ σὺν τοῖς ἄλλοις καταστήσασαν θῦμα τὸν μέγαν φιλόσοφον Πλίνιον.

ΖΗΤΕΙΣ νὰ σὲ ἐκθέσω τὰ περὶ τὸν θάνατον τοῦ Θείου μου, διὰ τὰς δυννηθῆς, λέγεις, νὰ μεταβιβάσῃς αὐτὰ ἀκέραια εἰς τὰς ἐπελευσόμενας γενεάς. Ὑπερευγυνωμονῶ σοι διὰ τὸν σκοπόν. Βέβαια, καὶ ἡ αἰωνία μνήμη τῆς μάστιγος εἰς τὴν ὑπέκυψεν ὁ Θεός μου μετὰ τοσούτων ἄλλων, καὶ τὰ συγγράμματά του αὐτὰ, ὑπέσχοντο ἀθανασίαν εἰς τ' ὄνομά του· ἀλλ' εἰς τοῦ Τακίτου στίχος ᾗδ' ἐξασφαλίζει αὐτήν. Εὐτυχῆς ἐκεῖνος, εἰς τὸν ὁποῖον οἱ Θεοὶ ἀπένειμαν τὴν δωρεάν τοῦ πράττειν ἄξια συγγραφῆς, ἢ συγγράφειν ἄξια ἀναγνώσεως, ἀλλ' εὐτυχέστερος ὁ ἀμφοτέρα ταῦτα χαίρων. Τοιοῦτος ἦτον ὁ Θεός μου. Ἐνδίδω λοιπὸν προθύμως εἰς τὴν αἰτησίαν σου, — αἰτησιν, τὴν ὁποίαν ἄλλως τε ἤθελον παρακαλέσει.

Ὁ Θεός μου διῆγεν εἰς Μισσηνὸν*, κυβερνῶν τὸν στόλον.

Τὴν 23ην Αὐγούστου, περὶ τὴν μίαν ὥραν μετὰ μεσημβρίαν, ἐνῶ ἐξηπλωμένος ἐπὶ τῆς κλίνης τοῦ ἐμελέτα, ἄφ' οὗ κατὰ τὴν συνήθειάν του ἐκκινήθη διὰ τινὰς στιγμὰς ὑπὸ τὸν ἥλιον, καὶ ἔπιδεν νερὸν ψυχρὸν, ἀνέβη εἰς τὸν κοιτῶνά του ἡ μήτηρ μου, καὶ τὸν ἀναγγέλλει ὅτι εἰς τὸν οὐρανὸν ἐκτείνεται νέφος τι παράδοξον κατὰ τὸ μέγεθος καὶ τὸ σχῆμα. Ὁ Θεὸς ἐγείρεται, μετεωροσκοπεῖ, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀπόστασιν δὲν διακρίνει ὅτι τὸ νέφος τοῦτο ἀνυψοῦτο ἐκ τοῦ Βεσουβίου. Ὡμοίαζε μεγάλῃν πύκνῃ· εἶχε τὴν κορυφὴν τῆς, τοὺς κλάδους τῆς. Ὑπόγειος ἄνεμος βέβαια ὥθει καὶ ὑπεστήριζεν αὐτὸ εἰς τὸν ἀέρα. Ἐφαίνεται δὲ ποτὲ μὲν λευκόν, ποτὲ δὲ μέλαν, καὶ ἄλλοτε ποικιλόχρουν, κατὰ τὸν ἄστατον βαθμὸν τῆς ἐκ χαλίκων καὶ τεφρῶν πυκνώσεώς του.

Ὁ Θεός μου ἠπόρησεν· ἔκρινε τὸ φαινόμενον τοῦτο ἄξιον πλησιεστέρας θεωρίας. Ἀμέσως, Μίαν τριήρην, εἶπε, καὶ μὲ προτεκάλεσε νὰ τὸν συνοδεύσω, ἀλλ' ἐπροτίμησα νὰ μείνω, διότι εἶχον νὰ μελετήσω. Ἐξέρχεται λοιπὸν μόνος, καὶ συμπαραλαβὼν τὰς δέλτους του, ἐπιβαίνει εἰς τὸ σκάφος.

Ἐν τούτοις, ἐγὼ ἐξακολουθῶ τὴν μελέτην μου. Λούομαι, πλαγιάζω, πλὴν δὲν ἠδυνάμην νὰ κοιμηθῶ.

* Τὸ Μισσηνὸν ἦτο πόλις μὲ χωρητικὸν λιμένα, πρὸς δυσμὰς τοῦ κόλπου τῆς Νεαπόλεως· παρέκειτο δὲ καὶ ἀκρωτήριον δμῶνυμον. Ἰδε Στράβ. Σελ. 242-247.

Ὁ σεισμὸς, ὅστις πρὸ τινων ἡμερῶν ἐκλόνει τὰ περίξ προάστεια μέχρι τῶν πόλεων αὐτῶν, ἐσφοδρύνετο κατὰ πᾶσαν στιγμὴν. Ἐγείρομαι διὰ νὰ ἐξυπνίσω τὴν μητέρα μου, καὶ ἡ μήτηρ μου συγχρόνως εἰσέρχεται εἰς τὸν κοιτῶνά μου διὰ νὰ μ' ἐξυπνίσῃ.

Κατέβημεν εἰς τὴν αὐλήν· ἐκαθίσταμεν. Διὰ νὰ μὴ χάνω δὲ τὴν ὥραν μου, διώρισα καὶ μ' ἔφερον τὸν Τίτον Λίβιον. Ἀναγινώσκω, σκέπτομαι, καὶ λαμβάνω ἀποσπάσματα, ὡς νὰ ἤμην εἰς τὸν θάλαμόν μου. Καρτερία ἦτον ἡ ἀνοία; Ἀγνοῶ· ἤμην τοσούτον νέος*! Κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην φθάνει φίλος τις τοῦ Θείου μου, ἐλθὼν πρὸ μικροῦ ἀπὸ τὴν Ἰσπανίαν διὰ νὰ τὸν ἴδῃ. Ἐλέγχει τῆς μὲν μητρός μου τὴν ἀδράνειαν, ἐμοῦ δὲ τὴν θρασυτητα. Οὐδ' ἀνήγειρα καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπὸ τοῦ βιβλίου μου. Ἐν τούτοις, αἱ οἰκίαι τοσούτον ἐκλονοῦντο, ὥστε ἀπεφασίσσαμεν ν' ἀναχωρήσωμεν ἐκ τοῦ Μισσηνοῦ. Περίτρομος ὁ λαὸς μᾶς ἤκολούθησε, διότι ὁ φόβος ἐνίοτε μιμεῖται τὴν φρόνησιν.

Ἐξελθόντες τῆς πόλεως, ἐστάθημεν. Νέα τέρατα, νέαι φρίκαι! Ἐξ ἐνὸς μέρους, τὸ παράλιον ἀπαύστως ἐπλατύνετο, πληθὺς δὲ ἰχθύων ἀνύδρων ἐπαλλον ἐπ' αὐτοῦ. Ἡ ἀκτὴ συνεχῶς ἀπεσφενδόνιζε μακράν τὴν θυελλώδη θάλασσαν, ἐπαναπίπτουσαν ἐφ' ἑαυτῆς. Ἐξ ἄλλου, ἀπὸ τοῦ τέρμα τοῦ ὀρίζοντος ἐπροχώρει ἀπέναντι ἡμῶν μέλαν τι νέφος, ἔγκυον σκοτεινοῦ πυρὸς, ἀπαύστως ἐκρηγνυμένου, καὶ πλατείας ἀστραπᾶς ἐκπέμποντος.

Ὁ φίλος τοῦ Θείου μου ἐπανέρχεται τότε δρομαῖος. Αὐτρωθῆτε, μᾶς ἀνακράζει· τοιαύτη εἶναι ἡ θέλησις τοῦ Θείου σου, ἐὰν ζῇ, τοιαύτη ἡ εὐχή του, ἐὰν ἀπέθανε. — Τοῦ Θείου μου τὴν τύχην ἀγνοοῦμεν, ἀπεκρίθημεν, καὶ περὶ τῆς ἡμετέρας νὰ φροντίζωμεν! — Μετὰ τὸν λόγον μας τοῦτον ὁ Ἰσπανὸς ἀνεχώρησεν.

Ἀμέσως ἡ νεφέλη πίπτει ἐκ τῶν οὐρανῶν ἐπὶ τοῦ πελάγους, καὶ τὸ κατακαλύπτει· μᾶς συσκιάζει τὴν νῆσον Καπρέας, καὶ τὸ ἀκρωτήριον Μισσηνόν. Σῶσον σεαυτὸν, ἀγαπητέ μου υἱέ, ἐβόησεν ἡ μήτηρ μου· σῶσον σεαυτὸν, τοῦτο χρεωστεῖς, καὶ τοῦτο δύνασαι, ἐπειδὴ εἶσαι νέος· ἀλλ' ἐγὼ ἡ σωματώδης καὶ πρεσβυτίας ἀποθνήσκω εὐχαρίστως, φθάνει νὰ μὴ γένω παραίτιος τοῦ θανάτου σου. — Μῆτέρ μου, μετὰ σοῦ ἡ σωτηρία. — Καὶ λαμβάνω τῆς μητρός μου τὴν χεῖρα διὰ νὰ τὴν σύρω. — Ὡ υἱέ μου, ἔλεγε κλαίονσα, σὲ βραδύνω.

Ἡ τέφρα ἤρχιζεν ἤδη νὰ καταπίπτῃ· στρέφω τὴν κεφαλὴν· — πεπυκνωμένος καπνὸς, ὡς χεῖμαρρος πλημμυρῶν τὴν γῆν, ἐχύνετο πρὸς ἡμᾶς. Μῆτέρ μου, ἄς ἀφήσωμεν τὸν μέγαν δρόμον, κινδυνεύοντες νὰ καταπατηθῶμεν ἀπὸ τὸν κόσμον εἰς τὰ σκότη, ἅτινα μᾶς πλακόνουν. Μόλις παρεμερίσαμεν ἐκ τοῦ μεγάλου δρόμου, καὶ διεχύθη νύξ, ἡ σκοτεινότερα τῶν νυκτῶν. Τότε ἤκουες μόνον θρήνους γυναικῶν, γόους παιδίων, κραυγὰς ἀνδρῶν, καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὀλοθυγμῶν καὶ ἄλλων ἐκφωνήσεων τῆς θλίψεως διέκρινες, — Πάτερ μου!

* Τότε ἦτο δεκαοκταετής μόνον.